

ČÁST 3:

PO NÁVŠTĚVĚ DIVADELNÍHO PŘEDSTAVENÍ – ÚKOLY

1. Charakterizujte tyto postavy z inscenace. Napište vlastnosti, které ji/ho vystihují:

Jenůfa

Kostelnička

Laca

2. Co znamenají následující slova:

Výminkářka

Katechismus

Assent

Chmula

Chudáto

Rychtář/ka

3. Odpovězte na následující otázky:

V jakém příbuzenském stavu je Jenůfa s bratry Števem a Lacem?

Jakým způsobem Kostelnička zabije dítě?

Kam si lidé z vesnice myslí, že Jenůfa odjela?

Diskuze:

Jak jste vnímali živé biblické obrazy v inscenaci?

Jaký z herců/hereček Vás nejvíc zaujal a proč?

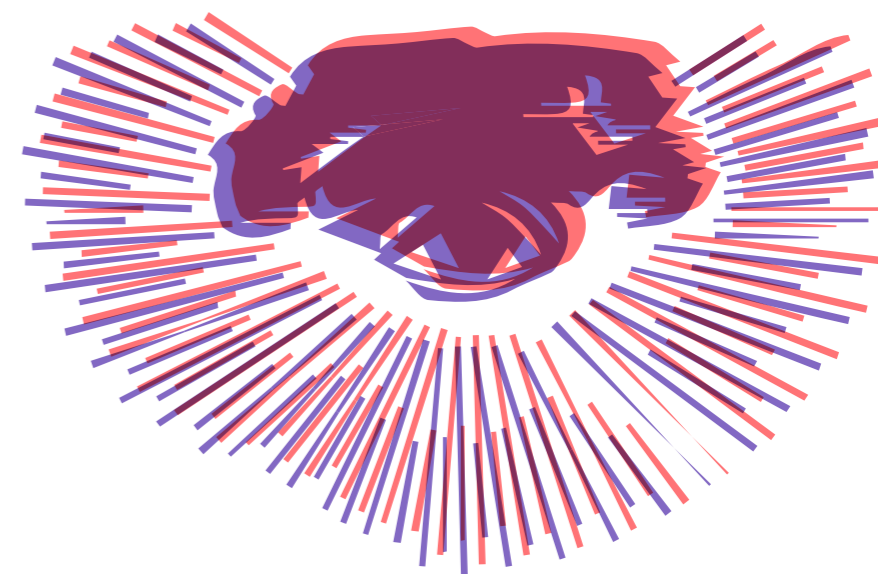
Je pro vás příběh Její pastorkyně aktuální i dnes?

Zamyslete se nad problematikou odkládání dětí i v současnosti. Co o tématu víte?

Zjistěte si, kolik dětí bylo za rok 2022 odloženo do babyboxů.

Klicperovy pracovní listy

• JEJÍ • • PASTORKYŇA •

ČÁST 1:

PŘED NÁVŠTĚVOU DIVADELNÍHO PŘEDSTAVENÍ

GABRIELA PREISSOVÁ (1862–1946)

- narodila se v Kutné Hoře. Od roku 1868 chodila do tzv. trojtřídky, ale jelikož venkovská škola neposkytovala kvalitní výuku, rozhodli se rodiče pro dívčí školu na Smíchově
- v Praze bydlela ve stejném domě jako Jakub Arbes, kterého často navštěvovala Karolina Světlá, Žofie Podlipská nebo Eliška Krásnohorská
- v 70. letech 19. století odjíždí do Hodonína a poznává moravské Slovácko
- roku 1880 se provdala za o 24 let staršího Jana Nepomuka Preisse, pokladníka hodonínského cukrovaru. Její manžel mluvil spíše německy, ale vždy byl své ženě velkou oporou v oblasti literární i vlastenecké. Spolu s manželem měli tři děti
- poté, co Jan Preiss odešel do důchodu, přestěhovala se rodina do Prahy, a to i z toho důvodu, aby měly děti kvalitní vzdělání
- po smrti manžela žili ve vile v Jevanech. Manžel zemřel r. 1908
- za deset let se Preissová provdala za plukovníka rakouské armády, kterého následovala do Puly na Istrii
- v roce 1917 mezi prvními podepsala Manifest českých spisovatelů
- po válce se vrátila zpátky Čech. Od té doby se začala spíše stranit veřejného politického života a věnovala se pouze literární tvorbě
- protože její muž byl rakouský státní občan, získala za protektorátu automaticky německé státní občanství. Vždy se však považovala za českou spisovatelku
- 27. března 1946, Gabriela Preissová zemřela v Praze na následky nezdařené operace zlomené nohy ve věku 84 let

ČÁST 2:

O JEJÍ PASTORKYNI

PREMIÉROVÉ UVEDENÍ HRY V NÁRODNÍM DIVADLE ROKU 1890

Divácký úspěch *Gazdiny roby* (1889) povzbudil vedení Národního divadla k další spolupráci s Gabriellou Preissovou. Při psaní *Její pastorkyně* se autorka snažila reagovat na některé negativní ohlasy kritiky, které vyšly na *Gazdinu robu*. Především se pokusila o srozumitelnější podobu „nářeční mluvy“, která u její prvotiny působila jistě potíže hercům i divákům. Po skončení divadelních prázdnin v roce 1890 hru odevzdala vedení divadla. Ředitel Šubrt ji pokládal za ještě lepší.

Hned v září ji soubor opět v režii Josefa Šmahy (průkopník realistického dramatu u nás) začal zkoušet. Do role *Kostelničky Buryjovky* byla obsazena Otýlie Sklenářová, *Jenůfu* hrála Hana Benoniová.

Po premiéře hry 9. listopadu 1890 publikum nadšeně aplaudovalo, ale již druhý den se v tisku začaly objevovat zdrcující kritiky. Odpůrce urážel naturalismus, amorálnost hry a nevкус. Nakonec hra neuspěla ani u publika. Úspěch *Gazdiny roby* se neopakoval a hra byla již 30. listopadu 1890 po pěti reprízách stažena z repertoáru.

Preissová se nejdřív pokoušela o svou hru bojovat. Odpovídala proto na kritiky v tisku, obhajovala své záměry a postupy. Když však byla *Její pastorkyňa* stažena z repertoáru pro nezáměr publika, nesla to velmi těžce a rozhodla se, že se v budoucnu již dramatické tvorbě věnovat nebude. Toto své předsevzetí však nakonec porušila.

NĚCO NAVÍC:

Režisérka Diana Šoltýsová v Klicperově divadle režírovala inscenaci *Hana*, kterou hrajeme ve Studiu Beseda. Co mají obě inscenace společného?

ÚKOLY: použijte učebnice, knihy nebo internetové vyhledávání

1. Kdo složil operu *Její pastorkyňa* a v jakém městě byla poprvé uvedena?

2. Preissová napsala *Její pastorkyni* také jako prózu. Zjistěte, kdy byla vydána a co autorku motivovalo k jejímu napsání.

3. Druhou nejznámější hrou Preissové je *Gazdina roba*. Vyhledejte další hry, které autorka napsala.

4. Zkuste vysvětlit pojem český realismus:

5. NÁŘEČÍ – Autorka se snažila o zápis výrazů moravskoslovenského dialektu dle svých pravidel a sympatií. Na jakých místech se inspirovala?

6. Ukázka z dramaturgie:

LACA

Jak rázem před Kostelničkou všechno to Štefkovo vypínání schlíplo uši. Prý: mohly byste sa dívat, jak o mňa všechny děvčata stojí!

JENŮFA

Přesto zůstane on vždycky stokrát lepší než ty!

LACA

Zůstane... zůstane... Jenůfa – tuhle mu upadla ta vonička, co dostal od některé z těch, co prý sa na něho všude smějú. Okaž – já ti jí zastrčím za kordulku...

JENŮFA

Dej ji sem! Takovou kytkou, kterou dostal můj frajer na počest, možu sa pýšit!

LACA

Budeš sa jím pýšit – a on na tobě nevidí nic jiného než ty jablůčkové líca. O tvojí duši, mně dávno zaslíbenou duši on nestojí! Přesto zůstane stokrát lepší nežli já. Tu je vonička.

JENŮFA

Opovaž se, Laco – uhodím tě!

LACA

Co máš proti mně?

JENŮFA

Tys mi probodl nožem líco!

LACA

Co jsem to urobil! Jenůfka, já ťa lúbil! Já ťa od malička lúbil!

RYCHTÁŘKA

Co to? Co se to děje?

JŮLIŠKA

Neštěstí se stalo.

KAROLKA

Laco s Jenůfkou laškovali o hubičku a on, věru nechtěja, ji nějak chybu na oku urobil.

JULIŠKA

Stařenko, pomozte Jenůfě, ona může z toho zemdlít.

STAŘENKA

Kriste Pane, je to zlé?

RYCHTÁŘKA

Děvčica je poznamenaná do smrti. Laco, neutíkej, tys jí to urobil naschvál!

LACA

Já sa zbláznil. Zbláznil jsem sa.

V jaké části příběhu se tato scéna odehrává?

Jaké výhrady má Laca vůči Štefvi:

Čím Laca Jenůfu zraní?

